Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)

3. september 2015*

»Præjudiciel forelæggelse — statsstøtte — fastlæggelse af beregning af renter vedrørende tilbagebetaling af støtte, der er erklæret uforenelig med fællesmarkedet — simple renter eller renters rente — national lovgivning, der med henblik på beregning af renter henviser til bestemmelserne i forordning (EF) nr. 794/2004 — beslutning om tilbagebetaling, der er meddelt inden ikrafttrædelsen af denne forordning«

I sag C-89/14,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Corte suprema di cassazione (Italien) ved afgørelse af 14. november 2013, indgået til Domstolen den 21. februar 2014, i sagen:

A2A SpA

mod

Agenzia delle Entrate,

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, T. von Danwitz (refererende dommer), og dommerne C. Vajda, A. Rosas, E. Juhász og D. Šváby,

generaladvokat: M. Wathelet

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

— A2A SpA ved avvocati A. Santa Maria, G. Russo Corvace, G. Pizzonia, G. Zoppini og E. Gambaro

— den italienske regering ved G. Palmieri, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato G. De Bellis

— Europa-Kommissionen ved D. Grespan og B. Stromsky, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 26. marts 2015,

* Processprog: italiensk.

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 14 i Rådets forordning (EF) nr. 659/1999 af 22. marts 1999 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af EF-traktatens artikel 93 (EFT L 83, s. 1) og artikel 9, 11 og 13 i Kommissionens forordning (EF) nr. 794/2004 af 21. april 2004 om gennemførelse af forordning nr. 659/1999 (EUT L 140, s. 1).

2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem A2A SpA (herefter »A2A«) og Agenzia delle Entrate (den nationale skattemyndighed) vedrørende tilbagebetaling med renters rente af statsstøtte, der er erklæret uforenelig med fællesmarkedet ved Kommissionens beslutning 2003/193/EF af 5. juni 2002 om skattefritagelser og lån på lempelige vilkår, som Italien har indrømmet til fordel for offentlige forsyningsværker med offentlig aktiemajoritet (EUT 2003 L 77, s. 21).

Retsforskrifter

EU-retten

Forordning nr. 659/1999

3 13. betragtning til forordning nr. 659/1999 har følgende ordlyd:

»[I] tilfælde af ulovlig støtte, som er uforenelig med fællesmarkedet, skal den effektive konkurrence genetableres; til det formål er det nødvendigt, at støtten, inklusive renter, omgående tilbagebetales; tilbagebetalingen bør ske i overensstemmelse med procedurerne i national ret; anvendelsen af disse procedurer må ikke – ved at forhindre en omgående og effektiv gennemførelse af Kommissionens beslutning – være til hinder for en genskabelse af normale konkurrencevilkår; med henblik herpå bør medlemsstaterne træffe alle nødvendige foranstaltninger til at sikre, at Kommissionens beslutning fungerer efter hensigten.«

4 Forordningens artikel 14 med overskriften »Tilbagebetaling af støtte« bestemmer:

»1. I negative beslutninger om ulovlig støtte bestemmer Kommissionen, at den pågældende medlemsstat skal træffe alle nødvendige foranstaltninger til at kræve støtten tilbagebetalt fra støttemodtageren, i det følgende benævnt »beslutning om tilbagebetaling«. Kommissionen kræver ikke tilbagebetaling af støtten, hvis det vil være i modstrid med et generelt princip i fællesskabslovgivningen.

2. Den støtte, der skal tilbagebetales i medfør af en beslutning om tilbagebetaling, skal indeholde renter beregnet på grundlag af en passende sats, der fastsættes af Kommissionen. Renterne betales fra det tidspunkt, hvor den ulovlige støtte var til støttemodtagerens rådighed, og indtil den tilbagebetales.

3. Med forbehold af eventuel kendelse fra Domstolen efter traktatens artikel 185 skal tilbagebetalingen ske omgående og i overensstemmelse med gældende procedurer i den pågældende medlemsstats nationale ret, forudsat at disse giver mulighed for omgående og effektiv gennemførelse af Kommissionens beslutning. Til det formål og i tilfælde af søgsmål ved de nationale domstole træffer de pågældende medlemsstater alle nødvendige foranstaltninger, som er til rådighed i deres respektive retssystemer, herunder også foreløbige foranstaltninger, dog med forbehold af fællesskabsretten.«

Kommissionens meddelelse om de rentesatser, der skal anvendes ved tilbagebetaling af ulovlig statsstøtte

5 Kommissionens meddelelse om de rentesatser, der skal anvendes ved tilbagebetaling af ulovlig statsstøtte, som blev offentliggjort i *Den Europæiske Unions Tidende* den 8. maj 2003 (EUT C 110, s. 21), bestemmer:

»[…]

I forbindelse med Kommissionens og medlemsstaternes samarbejde om gennemførelsen af en række beslutninger om tilbagebetaling af støtte er der opstået spørgsmål om, hvorvidt denne rente skal beregnes som simpel rente eller som rentes rente […] Kommissionen finder det derfor nødvendigt, at den hurtigt afklarer sin stilling på dette punkt under hensyn til formålet med tilbagebetaling af ulovlig støtte og dens plads i det system for statsstøttekontrol, der er fastsat i traktaten.

[…]

Inden for markedspraksis beregnes den simple rente normalt, når støttemodtageren ikke kan anvende rentebeløbet før udgangen af perioden, f.eks. hvis der først betales rente ved periodens udløb. Rentes rente beregnes normalt, hvis rentebeløbet hvert år (eller i hver periode) kan anses for at blive udbetalt til støttemodtageren og således forhøjer den oprindelige kapital. I så fald vil støttemodtageren opnå en rente af den rente, der betales for hver periode.

[…] Til trods for de forskellige situationer bevirker ulovlig støtte således, at der stilles midler til rådighed for støttemodtageren på betingelser, der svarer til et mellemfristet, rentefrit lån. Det er derfor nødvendigt at anvende rentes rente for at sikre, at de finansielle fordele, som denne situation medfører, neutraliseres fuldstændig.

Kommissionen skal derfor meddele medlemsstaterne og andre interesserede parter, at den i alle fremtidige beslutninger, hvor den kræver ulovlig støtte tilbagebetalt, vil anvende den referencesats, der benyttes ved beregningen af nettosubventionsækvivalenten for regionalstøtte, på grundlag af rentes rente. I overensstemmelse med normal markedspraksis bør beregning af rentes rente ske på årsbasis. På samme måde forventer Kommissionen, at medlemsstaterne anvender rentes rente ved gennemførelsen af endnu ikke gennemførte beslutninger om tilbagebetaling af støtte, medmindre dette strider imod et generelt fællesskabsretligt princip.«

Forordning nr. 794/2004

6 Artikel 9 og 11 i forordning nr. 794/2004, der findes i forordningens kapitel V, vedrører rentesats ved tilbagebetaling af ulovlig støtte.

7 Forordningens artikel 9 med overskriften »Metode til fastsættelse af rentesatsen« bestemmer:

»1. Medmindre andet er bestemt i en særskilt beslutning, er den rentesats, der skal anvendes i forbindelse med tilbagebetaling af statsstøtte, som er ydet i strid med traktatens artikel, en årlig procentsats fastsat for hvert kalenderår.

Den beregnes på grundlag af gennemsnittet af de femårige interbank swap-sats for september, oktober og november i det foregående år, plus 75 basispoint. I behørigt begrundede tilfælde kan Kommissionen hæve satsen med mere end 75 basispoint for en eller flere medlemsstaters vedkommende.

2. Hvis de seneste tre måneders gennemsnit for de foreliggende femårige interbank swap-satser, plus 75 basispoint, afviger med mere end 15% fra den gældende rentesats for tilbagebetaling af statsstøtte, skal Kommissionen foretage en nyberegning af rentesatsen for tilbagebetaling af statsstøtte.

Den nye sats gælder fra den første dag i den måned, der følger efter Kommissionens nyberegning. Kommissionen underretter ved brev medlemsstaterne om nyberegningen og om, fra hvilken dato den finder anvendelse.

3. Rentesatsen fastsættes særskilt for hver medlemsstat eller for to eller flere medlemsstater sammen.

4. Hvis der mangler pålidelige eller ækvivalente data, eller hvis der foreligger ekstraordinære omstændigheder, kan Kommissionen, i nært samarbejde med den eller de pågældende medlemsstater, for en eller flere medlemsstater fastsætte en tilbagebetalingsrente for statsstøtte på grundlag af en anden metode og på grundlag af de informationer, den har adgang til.«

8 Artikel 11 i forordning nr. 794/2004 med overskriften »Renteberegningsmetode« bestemmer i stk. 2:

»Renten tilskrives med renters rente indtil datoen for tilbagebetalingen af støtten. Renter, der er påløbet i det foregående år, tilskrives renter hvert efterfølgende år.«

9 Artikel 13, stk. 1, i forordning nr. 794/2004 bestemmer, at direktivet træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*. Eftersom forordningen blev offentliggjort i *Den Europæiske Unions Tidende* den 30. april 2004, trådte den i kraft den 20. maj 2004. I henhold til forordningens artikel 13, stk. 5, finder dens artikel 11 anvendelse på enhver beslutning om tilbagebetaling, der er anmeldt efter datoen for samme forordnings ikrafttræden.

Beslutning 2003/193

10 Den 5. juni 2002 vedtog Kommissionen beslutning 2003/193, som blev meddelt Den Italienske Republik den 7. juni 2002. I beslutningens artikel 2 fastslog Kommissionen, at den i denne artikel omhandlede fritagelse for selskabsskat, som Den Italienske Republik havde indrømmet aktieselskaber med offentlig majoritetsandel, udgjorde statsstøtte som omhandlet i EF-traktatens artikel 87, stk. 1, der var uforenelig med fællesmarkedet.

11 Beslutningens artikel 3 bestemmer:

»Italien træffer alle de foranstaltninger, der er nødvendige for hos modtagerne at tilbagesøge den i henhold til de i artikel 2 omhandlede ordninger ydede støtte, der allerede ulovligt er stillet til deres rådighed.

Tilbagesøgningen skal ske uophørligt og i overensstemmelse med national lovgivning, hvis denne giver mulighed for at efterkomme beslutningen hurtigt og effektivt.

Den støtte, der skal tilbagebetales, pålægges renter fra det tidspunkt, den blev udbetalt til støttemodtagerne, og indtil den er tilbagebetalt, og renterne beregnes på grundlag af den referencesats, der anvendes ved beregningen af subventionsækvivalenten for støtte med regionalt sigte.«

Italiensk ret

12 Den borgerlige lovbogs artikel 1283 bestemmer:

»Medmindre andet strider herimod, kan påløbne renter på forfaldne renter kun tilskrives fra tidspunktet for sagsanlægget eller i medfør af en konvention vedtaget efter renternes forfaldsdato, og forudsat at der er tale om renter, der skyldes for mindst seks måneder.«

13 Artikel 24 i decreto-legge n. 185 – Misure urgenti per il sostegno a famiglie, lavoro, occupazione e impresa e per ridisegnare in funzione anti-crisi il quadro strategico nazionale (lovdekret nr. 185 om hasteforanstaltninger vedrørende støtte til familier, arbejde, beskæftigelse og virksomheder med henblik på at omdefinere de nationale strategiske rammer i forbindelse med krisebekæmpelsen) af 29. november 2008, med ændringer ophøjet til lov ved lov nr. 2 af 28. januar 2009 (herefter »lovdekret nr. 185/2008«) med overskriften »Gennemførelse af europæiske afgørelser vedrørende tilbagesøgning af ulovlig støtte« bestemmer i stk. 4:

»De renter, der er omhandlet i stk. 2, beregnes på grundlag af bestemmelserne i kapitel V i forordning […] nr. 794/2004 […]«

14 Lovdekretets artikel 36 fastsætter ikrafttrædelsen af dekretet til dagen for dets offentliggørelse i *Gazzetta ufficiale della Repubblica italiana*. Denne offentliggørelse blev foretaget den 29. november 2008.

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

15 A2A er et selskab, der er stiftet ved en fusion mellem selskaberne ASM Brescia SpA og AEM SpA. Disse sidstnævnte selskaber havde opnået en treårig fritagelse for selskabsskat, som Den Italienske Republik havde indrømmet til fordel for aktieselskaber med offentlig majoritetsandel. I sin beslutning 2003/193, der blev meddelt Den Italienske Republik den 7. juni 2002, fastslog Kommissionen, at en sådan fritagelse udgjorde statsstøtte, der er uforenelig med fællesmarkedet.

16 I dom Kommissionen mod Italien (C-207/05, EU:C:2006:366, præmis 54) fastslog Domstolen, at Den Italienske Republik havde tilsidesat sine forpligtelser i henhold til beslutning 2003/193, idet den ikke inden for den fastsatte frist havde truffet de nødvendige foranstaltninger med henblik på at tilbagesøge den støtte, som i beslutningen var blevet erklæret ulovlig og uforenelig med fællesmarkedet, fra de begunstigede.

17 I forlængelse af denne dom vedtog Den Italienske Republik med henblik på at fastsætte regler for tilbagebetaling af den omhandlede støtte henholdsvis artikel 1 i decreto-legge n. 10 – Disposizioni volte a dare attuazione ad obblighi comunitari ed internazionali (lovdekret nr. 10 om foranstaltninger til gennemførelse af fællesskabs- og internationale forpligtelser) af 15. februar 2007, med ændringer ophøjet til lov ved lov nr. 46 af 6. april 2007 (herefter »lovdekret nr. 10/2007«) med titlen »Fuldbyrdelse af dom afsagt af De Europæiske Fællesskabers Domstol i sag C-207/05 af 1. juni 2006. Gennemførelse af Kommissionens beslutning 2003/193/EF af 5. juni 2002. Overtrædelsesprocedure i henhold til EF-traktatens artikel 228 nr. 2006/2456«, artikel 24 i lovdekret nr. 185/2008 og artikel 19 i decreto-legge n. 135 – Disposizioni urgenti per l'attuazione di obblighi comunitari e per l'esecuzione di sentenze della Corte di Giustizia delle Comunità europee (lovdekret nr. 135 om hasteforanstaltninger med henblik på gennemførelsen af fællesskabsforpligtelser og domme afsagt af De Europæiske Fællesskabers Domstol), med ændringer ophøjet til lov ved lov nr. 166 af 20. november 2009.

18 Agenzia delle entrate meddelte i løbet af 2009 A2A nogle skatteansættelser med henblik på at tilbagesøge de skyldige beløb vedrørende den selskabsskat, som ASM Brescia SpA og AEM SpA ikke havde betalt i henhold til den af Den Italienske Republik indrømmede fritagelse. Disse skatteansættelser pålagde ud over betaling af et beløb på 170 mio. EUR betaling af et beløb på 120 mio. EUR for renter beregnet som renters rente.

19 A2A anlagde sag til prøvelse af de pågældende skatteansættelser. Selskabet har for Corte suprema di cassazione (kassationsretten) gjort gældende, at artikel 24, stk. 4, i lovdekret nr. 185/2008 er i strid med EU-retten. Denne bestemmelse henviser nemlig med hensyn til beregning af renter til artikel 9 og 11 i forordning nr. 794/2004, selv om forordningen i henhold til sin artikel 13, stk. 5, ikke finder tidsmæssig anvendelse på beslutning 2003/193, eftersom denne var blevet meddelt Den Italienske Republik inden ikrafttrædelsen af den pågældende forordning.

20 Den forelæggende ret har i sin anmodning om præjudiciel afgørelse under henvisning til dom Kommissionen mod Département du Loiret (C-295/07 P, EU:C:2008:707, præmis 46) i denne forbindelse anført, at hverken EU-retten eller Domstolens praksis på tidspunktet for vedtagelsen af beslutning 2003/193 præciserede, at de renter, der skulle anvendes ved tilbagebetaling af den statsstøtte, der var omhandlet i denne beslutning, skulle beregnes som renters rente. Den forelæggende ret har tilføjet, at Kommissionens praksis på daværende tidspunkt bestod i at henvise til bestemmelserne i national ret. Italiensk ret anvender imidlertid i henhold til den borgerlige lovbogs artikel 1282 simple renter og anerkender kun anvendelse af renters rente med hensyn til økonomiske forpligtelser på de betingelser, der er fastsat i den borgerlige lovbogs artikel 1283, hvilke betingelser ikke er opfyldt for så vidt angår den i hovedsagen omhandlede tilbagebetaling af støtte.

21 På denne baggrund har Corte suprema di cassazione rejst spørgsmålet, om EU-retten er til hinder for en national bestemmelse såsom artikel 24, stk. 4, i lovdekret nr. 185/2008, eller om den giver mulighed for at foreskrive anvendelse af renters rente ved tilbagebetaling af statsstøtte, selv om den pågældende beslutning om tilbagebetaling blev meddelt inden ikrafttrædelsen af forordning nr. 794/2004.

22 På baggrund af disse betragtninger har denne ret besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 14 i forordning [nr. 659/1999] samt artikel 9, 11 og 13 i forordning [nr. 794/2004] fortolkes således, at de er til hinder for en national lovgivning, som i forbindelse med tilbagesøgning af statsstøtte som følge af en beslutning fra Kommissionen, der blev meddelt den 7. juni 2002, fastsætter, at renterne beregnes efter bestemmelserne i kapitel V i forordning [nr. 794/2004] (og navnlig artikel 9 og 11) og dermed med anvendelse af en rentesats, der er baseret på ordningen med renters rente?«

Om det præjudicielle spørgsmål

23 Med sit præjudicielle spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om EU-retten, herunder navnlig artikel 14 i forordning nr. 659/1999 samt artikel 11 og 13 i forordning nr. 794/2004, er til hinder for en national bestemmelse såsom artikel 24, stk. 4, i lovdekret nr. 185/2008, der med henvisning til forordning nr. 794/2004 foreskriver anvendelse af renters rente ved tilbagebetaling af statsstøtte, der er blevet erklæret uforenelig med fællesmarkedet, selv om den beslutning, hvorved denne støtte blev erklæret uforenelig med fællesmarkedet og krævet tilbagebetalt, blev vedtaget og meddelt den pågældende medlemsstat forud for ikrafttrædelsen af denne forordning.

24 Indledningsvis skal det konstateres, at anmodningen om præjudiciel afgørelse ikke kun henviser til artikel 24, stk. 4, i lovdekret nr. 185/2008, men ligeledes til artikel 1 i lovdekret nr. 10/2007 samt til artikel 19 i lovdekret nr. 135 af 25. september 2009, der er nævnt i denne doms præmis 17. Den

forelæggende ret har anført, at artikel 1, stk. 3, i lovdekret nr. 10/2007 af 15. februar 2007 og artikel 24, stk. 4, i lovdekret nr. 185/2008, for så vidt som det er relevant for hovedsagen, er affattet identisk.

25 Det fremgår ikke klart af anmodningen om præjudiciel afgørelse, hvilken af disse bestemmelser der finder anvendelse i hovedsagen. Det konstateres kun, at den dom, der er genstand for tvisten for den forelæggende ret, støtter sig på den betragtning, at »beregningen af renter som renters rente er korrekt, idet den er sket i overensstemmelse med artikel 24, stk. 4, i lovdekret nr. 185/2008«. Under disse omstændigheder skal der tages udgangspunkt i, at denne sidstnævnte bestemmelse finder anvendelse i hovedsagen, hvilket det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve.

26 Det følger af artikel 14, stk. 1, i forordning nr. 659/1999, at i negative beslutninger om ulovlig støtte bestemmer Kommissionen, at den pågældende medlemsstat skal træffe alle nødvendige foranstaltninger til at kræve støtten tilbagebetalt fra støttemodtageren. Den støtte, der skal tilbagebetales i medfør af en beslutning om tilbagebetaling, skal i henhold til forordningens artikel 14, stk. 2, indeholde renter. Denne sidstnævnte bestemmelser præciserer imidlertid ikke, om disse renter skal være simple eller skal tilskrives som renters rente.

27 I denne forbindelse bemærkes for det første, at selv om artikel 11, stk. 2, i forordning nr. 794/2004 bestemmer, at renten tilskrives med renters rente indtil datoen for tilbagebetalingen af støtten, og at renter, der er påløbet i det foregående år, tilskrives renter hvert efterfølgende år, skal det imidlertid fastslås, at denne bestemmelse i henhold til forordningens artikel 13, stk. 5, kun finder anvendelse på beslutninger om tilbagebetaling, der er anmeldt efter datoen for den pågældende forordnings ikrafttræden, dvs. efter den 20. maj 2004.

28 Henset til, at beslutning 2003/193, hvorved den støtte, der er genstand for den i hovedsagen omhandlede tilbagebetaling, blev erklæret uforenelig med fællesmarkedet, blev meddelt Den Italienske Republik den 7. juni 2002, dvs. inden ikrafttrædelsen af forordning nr. 794/2004, finder forordningens artikel 11, stk. 2, ikke i sig selv tidsmæssig anvendelse på hovedsagen.

29 Hvad for det andet angår spørgsmålet om, hvilken lovgivning der fandt anvendelse inden ikrafttrædelsen af forordning nr. 794/2004 ved afgørelsen af, om renten skal beregnes som simpel eller som renters rente, bemærkes, at Domstolen i dom Kommissionen mod Département du Loiret (C-295/07 P, EU:C:2008:707, præmis 46) fastslog, at det på tidspunktet for vedtagelsen af den beslutning, der var omhandlet i den sag, der gav anledning til denne dom, dvs. den 12. juli 2000, hverken i fællesskabsretten eller i Domstolens eller Rettens praksis var præciseret, om renter af en støtte, der skal tilbagebetales, skal beregnes som simple renter eller som renters rente. I mangel af EU-retlige bestemmelser på området fastslog Domstolen, at Kommissionens praksis, der bl.a. er beskrevet i dens skrivelse til medlemsstaterne SG(91) D/4577 af 4. marts 1991, henførte spørgsmålet om tilskrivningen af renter under de processuelle bestemmelser for tilbagebetaling og henviste i denne forbindelse til national lov (dom Kommissionen mod Département du Loiret (C-295/07 P, EU:C:2008:707, præmis 82-84).

30 Det var først i meddelelsen om de rentesatser, der skal anvendes ved tilbagebetaling af ulovlig statsstøtte, som blev offentliggjort den 8. maj 2003, at Kommissionen udtrykkeligt bekendtgjorde, at den i alle fremtidige beslutninger, hvorved ulovlig støtte kræves tilbagebetalt, ville anvende renters rente (dom Kommissionen mod Département du Loiret, sag C-295/07, EU:C:2008:707, præmis 46), og at den af medlemsstaterne forventede, at disse ville anvende rentes rente ved gennemførelsen af beslutninger om tilbagebetaling af støtte.

31 Hvad angår beslutning 2003/193 bestemmes i dens artikel 3, stk. 2, at tilbagesøgningen skal ske uophørligt og i overensstemmelse med national lovgivning uden dog at indeholde yderligere angivelse vedrørende spørgsmålet, om disse renter skal tilskrives som simpel rente eller som renters rente.

32 Eftersom denne beslutning blev meddelt Den Italienske Republik den 7. juni 2002, dvs. forud for den ændring i Kommissionens praksis, som blev bekendtgjort i meddelelsen om de rentesatser, der skal anvendes ved tilbagebetaling af ulovlig statsstøtte, skal det på baggrund af den retspraksis, der følger af dom Kommissionen mod Département du Loiret (C-295/07, EU:C:2008:707), fastslås, at det henhører under national lovgivning at afgøre, om renten i det foreliggende tilfælde skal tilskrives som simpel rente eller som renters rente.

33 I denne forbindelse finder den forelæggende ret i forelæggelsesafgørelsen, at ordlyden af artikel 24, stk. 4, i lovdekret nr. 185/2008 kun henviser til kapitel V i forordning nr. 794/2004 og ikke til dens kapitel VI, som indeholder overgangsbestemmelsen i artikel 13, således at den pågældende henvisning ikke i henhold til national ret er undergivet den tidsmæssige begrænsning, der er fastsat i denne artikel.

34 Artikel 24, stk. 4, i lovdekret nr. 185/2008 således som fortolket af den forelæggende ret kan ikke anses for at være i strid med artikel 13 i forordning nr. 794/2004. Selv om denne sidstnævnte artikel i stk. 1 fastlægger datoen for forordningens ikrafttrædelse og i stk. 5 præciserer, at forordningens artikel 11, stk. 2, der vedrører beregning af rente som renters rente, kun finder anvendelse på beslutninger om tilbagebetaling, der er anmeldt efter datoen for samme forordnings ikrafttræden, kan der ikke af denne grund af en sådan begrænsning i den tidsmæssige anvendelse af forordning nr. 794/2004 udledes et princip, der forbyder medlemsstaterne, som på tidspunktet for vedtagelsen af beslutning 2003/193 var enekompetente til at fastsætte beregning af renter, at lovgive på den ene eller anden måde. Artikel 13 i forordning nr. 794/2004 indfører således ikke en bestemmelse om forbud mod tilbagevirkende kraft for nationale lovgivninger inden ikrafttrædelsen af forordning nr. 794/2004.

35 For det tredje bemærkes, at lovdekret nr. 185/2008 ved at regulere den metode for beregning af renter, der skal anvendes på tilbagebetaling af statsstøtte, som er erklæret uforenelig med fællesmarkedet, bl.a. har til formål at gennemføre artikel 3 i beslutning 2003/193. Den gennemfører således artikel 14, stk. 1, i forordning nr. 659/1999. Det følger imidlertid af fast retspraksis, at når medlemsstaterne vedtager foranstaltninger, hvorved de gennemfører EU-retten, er de forpligtede til at overholde de generelle principper i EU-retten (dom Ålands Vindkraft, C-573/12, EU:C:2014:2037, præmis 125).

36 Blandt disse generelle principper figurerer bl.a. retssikkerhedsprincippet og princippet om beskyttelse af den berettigede forventning.

37 I denne forbindelse bemærkes, at det følger af Domstolens faste praksis, at selv om retssikkerhedsprincippet er til hinder for, at en forordning anvendes med tilbagevirkende kraft, dvs. på forhold, som ligger forud for ikrafttrædelsen, uanset om det måtte være til gunst eller ugunst for den pågældende, kræver samme princip, at faktiske omstændigheder normalt, medmindre andet udtrykkeligt er bestemt, skal bedømmes efter samtidige retsregler. Hvis den nye lov således kun har virkning for fremtiden, finder den, for så vidt ikke andet er bestemt, ligeledes anvendelse på de fremtidige virkninger af faktiske omstændigheder, som er opstået under den gamle lov (jf. i denne retning dom Bavaria, C-120/08, EU:C:2010:798, præmis 40, 41 og den deri nævnte retspraksis).

38 Tilsvarende må anvendelsesområdet for princippet om beskyttelse af den berettigede forventning, som det fremgår af Domstolens faste praksis, ikke udvides i en sådan grad, at princippet generelt forhindrer, at en ny ordning kan finde anvendelse på de fremtidige virkninger af situationer, som er opstået under en tidligere ordning (dom Stadt Papenburg, C-226/08, EU:C:2010:10, præmis 46 og den deri nævnte retspraksis).

39 I det foreliggende tilfælde bemærkes, at anvendelsen af renters rente blev indført ved den nationale lovgivning, der er omhandlet i denne doms præmis 24 og 25. Inden ikrafttrædelsen af denne lovgivning blev der i italiensk ret i henhold til den borgerlige lovbogs artikel 1282 anvendt simple renter.

40 Ved at foreskrive anvendelse af renters rente ved tilbagebetaling af støtte, der er blevet erklæret uforenelig med fællesmarkedet ved beslutning 2003/193, har lovdekret nr. 185 ingen tilbagevirkende kraft og begrænser sig til at anvende en ny bestemmelse på fremtidige virkninger af situationer, der opstod under den tidligere lovgivning.

41 Artikel 36 i lovdekret nr. 185/2008 fastsætter nemlig for det første ikrafttrædelsen af dekretet til dagen for dets offentliggørelse i *Gazzeta ufficiale della Repubblica italiana*, der blev foretaget den 29. november 2008, således at dette lovdekret ikke trådte i kraft inden datoen for dets offentliggørelse. For det andet blev de skatteansættelser, der foreskrev anvendelse af renter med renters rente, meddelt A2A efter ikrafttrædelsen af dette lovdekret. Eftersom den støtte, der var blevet erklæret uforenelig med fællesmarkedet, hverken var blevet tilbagebetalt eller gjort til genstand for skatteansættelse på datoen for offentliggørelsen af lovdekretet, kan dette sidstnævnte ikke anses for at påvirke en situation, der er opstået før ikrafttrædelsen.

42 Det må endvidere på baggrund af den lange frist mellem vedtagelsen den 5. juni 2002 af beslutning 2003/193, hvorved Kommissionen begærede tilbagebetaling af den i hovedsagen omhandlede statsstøtte, og den skatteansættelse, der blev foretaget i 2009, og som var bestemt til at sikre, at statsstøtte reelt blev tilbagebetalt, fastslås, at anvendelsen af renters rente udgør et særligt egnet middel til at opnå en neutralisering af en konkurrencemæssig fordel, som ulovligt blev tildelt de virksomheder, der modtog den pågældende statsstøtte.

43 Følgelig er de generelle principper om retssikkerhed og om beskyttelse af den berettigede forventning ikke til hinder for en national lovgivning såsom det i hovedsagen omhandlede lovdekret nr. 185/2008.

44 Hvad endelig angår det spørgsmål, der blev rejst af A2A i selskabets skriftlige indlæg, om hvorvidt lovdekret nr. 185/2008 krænker ligebehandlingsprincippet, bemærkes, at det i henhold til fast retspraksis er ufornødent at behandle andre spørgsmål, der forelægges Domstolen af parterne i hovedsagen, end dem, der var genstand for den nationale rets forelæggelsesafgørelse (jf. i denne retning dom Kersbergen-Lap et Dams-Schipper, C-154/05, EU:C:2006:449, præmis 21 og 22 og den deri nævnte retspraksis).

45 Det er imidlertid ubestridt, at den forelæggende ret ikke rejste dette spørgsmål i sin anmodning om præjudiciel afgørelse.

46 Under alle omstændigheder råder Domstolen ikke over oplysninger, der gør det muligt at efterprøve, om A2A forsøger at påberåbe sig fordelen af en national afgørelsespraksis, som kan være i strid med legalitetsprincippet. Ifølge Domstolens faste praksis skal ligebehandlingsprincippet imidlertid forenes med overholdelsen af legalitetsprincippet, ifølge hvilket ingen til egen fordel kan påberåbe sig en ulovlighed, der er begået til fordel for andre (dom The Rank Group, C-259/10 og C-260/10, EU:C:2011:719, præmis 62 og den deri nævnte retspraksis).

47 Domstolen er således ikke i stand til at undersøge det af A2A fremførte argument vedrørende en eventuel forskellig behandling, der er i strid med princippet om forbuddet mod forskelsbehandling.

48 På baggrund af samtlige de ovenstående betragtninger skal det forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 14 i forordning nr. 659/1999 samt artikel 11 og 13 i forordning nr. 794/2004 ikke er til hinder for en national bestemmelse såsom artikel 24, stk. 4, i lovdekret nr. 185/2008, der med henvisning til forordning nr. 794/2004 foreskriver anvendelse af renters rente ved tilbagebetaling af statsstøtte, selv om den beslutning, hvorved denne støtte blev erklæret uforenelig med fællesmarkedet og krævet tilbagebetalt, blev vedtaget og meddelt den pågældende medlemsstat forud for ikrafttrædelsen af denne forordning.

Sagens omkostninger

49 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Femte Afdeling) for ret:

Artikel 14 i Rådets forordning (EF) nr. 659/1999 af 22. marts 1999 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af EF-traktatens artikel 93 og artikel 11 og 13 i Kommissionens forordning (EF) nr. 794/2004 af 21. april 2004 om gennemførelse af forordning nr. 659/1999 er ikke til hinder for en national bestemmelse såsom artikel 24, stk. 4, i lovdekret nr. 185 af 29. november 2008 om hasteforanstaltninger vedrørende støtte til familier, arbejde, beskæftigelse og virksomheder med henblik på at omdefinere de nationale strategiske rammer i forbindelse med krisebekæmpelsen, med ændringer ophøjet til lov ved lov nr. 2 af 28. januar 2009, der med henvisning til forordning nr. 794/2004 foreskriver anvendelse af renters rente ved tilbagebetaling af statsstøtte, selv om den beslutning, hvorved denne støtte blev erklæret uforenelig med fællesmarkedet og krævet tilbagebetalt, blev vedtaget og meddelt den pågældende medlemsstat forud for ikrafttrædelsen af denne forordning.

Underskrifter